# DOMSTOLENS DOM
av den 11 juli 1985*

I mål 137/84

har Cour d'appel i Liège (sjätte avdelningen) till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

**Ministère public**

och

**Robert Heinrich Maria Mutsch**, bosatt i Saint-Vith.

Begäran avser tolkningen av EEG-fördraget och särskilt av dess artikel 220.

## DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden Mackenzie Stuart, avdelningsordförandena G. Bosco och O. Due samt domarna P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot och R. Joliet,

generaladvokat: C. O. Lenz,
justitiesekreterare: P. Heim,

som beaktat av de skriftliga yttrandena från

— svaranden i målet vid den nationella domstolen, genom advokaten B. Moutrier, som ersatt advokaten Ortmann,

— den italienska regeringen, genom A. Squillante, avdelningsordförande vid Consiglio di stato och chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av advokaterna O. Fiumara och F. Caramazza,

* Rättegångsspråk: franska.

— Europeiska gemenskapernas kommission genom F. Benyon och H. Van Lier, vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 28 mars 1985,

meddelar följande

**dom**

("Sakframställningen" återges inte)

DOMSKÄL

1 Genom dom av den 26 april 1984, som inkom till domstolen den 23 maj 1984, har Cour d'appel i Liège, i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget, ställt en fråga om tolkningen av artikel 220 i EEG-fördraget.

2 Denna fråga har uppkommit inom ramen för ett brottmålsförfarande som inletts mot Robert Mutsch, medborgare i Luxemburg men bosatt i Belgien, i Saint-Vith, en tyskspråkig kommun som ligger inom rättskipningsområdet för Tribunal correctionnel i Verviers.

3 Robert Mutsch dömdes i sin utevaro till böter av Tribunal correctionnel i Verviers den 2 november 1982. Han överklagade denna dom och åberopade samtidigt artikel 17 tredje stycket i lagen av den 15 juni 1935 om rättegångsspråk, som föreskriver att "då en tilltalad av belgisk nationalitet är bosatt i en tyskspråkig kommun som ligger inom rättskipningsområdet för Tribunal correctionnel i Verviers, skall förfarandet vid den domstolen genomföras på tyska, om han framställer en begäran om detta i enlighet med formföreskrifterna i artikel 16".

4 Efter det att domstolen i en dom av den 23 november 1982 tillmötesgått begäran från Robert Mutsch överklagade Ministère public den domen med motiveringen att den tilltalade inte är belgisk medborgare och därför inte kan omfattas av artikel 17 tredje stycket i lagen av den 15 juni 1935.

5 Cour d'appel i Liège, som uttryckt tvivel huruvida det är förenligt med gemenskapsrätten att endast belgiska medborgare har rätt att åberopa att artikel 17 tredje stycket skall tillämpas, har förklarat målet vilande och har ställt följande tolkningsfråga till domstolen:

"Är artikel 17 tredje stycket i lagen av den 15 juni 1935 om rättegångsspråk, som föreskriver att en tilltalad av belgisk nationalitet som är bosatt i en tyskspråkig kommun som ligger inom rättskipningsområdet för Tribunal correctionnel i Verviers har rätt att begära att förfarandet genomförs på tyska, förenlig med principerna i artikel 220 i fördraget som syftar till att säkerställa skydd till person samt åtnjutande och skydd av rättigheter på de villkor som varje stat tillerkänner sina egna medborgare, dvs. skall man eller skall man inte i ett brottmål ge en person som är tysktalande och medborgare i ett EEG-land, bland annat som i förevarande fall, medborgare i Luxemburg men bosatt i Saint-Vith, en tyskspråkig kommun, rätt att begära att förfarandet genomförs på tyska?"

6 Frågan, såsom den är formulerad, syftar till att utröna om en nationell bestämmelse överensstämmer med gemenskapsrätten. Det skall i detta hänseende påminnas om att domstolen, när den meddelar förhandsavgöranden inom ramen för artikel 177, inte är behörig att tillämpa regler i gemenskapsrätten på ett visst fall och följaktligen inte heller att bedöma en nationell bestämmelse med hänvisning till en sådan regel. Den kan dock inom ramen för det rättsliga samarbete som införts genom den artikeln, mot bakgrund av omständigheterna i målet, tillhandahålla den nationella domstolen de tolkningselement beträffande gemenskapsrätten som den behöver för att bedöma verkningarna av den ifrågavarande bestämmelsen.

7 Det framgår av handlingarna i målet att Cour d'appel med sin fråga vill veta om det följer av gemenskapsrättens principer, såsom de återspeglas i artikel 220 i EEG-fördraget, att en lagstiftning i en medlemsstat som syftar till att bland annat på det rättsliga området gynna det språk som används av en grupp medborgare i den staten, utan diskriminering på grund av nationalitet, även skall gälla för andra medlemsstaters medborgare som uppfyller alla de villkor som medlemmarna av den aktuella befolkningsgruppen skall uppfylla för att få använda ett visst språk.

8 Kommissionen har angående detta anfört att artikel 220 första strecksatsen i EEG-fördraget endast föreskriver att medlemsstaterna, i den utsträckning det är nödvändigt, skall inleda förhandlingar med varandra i syfte att till förmån för sina medborgare säkerställa åtnjutande och skydd av rättigheter på de villkor som varje stat tillerkänner sina egna medborgare. Det skulle således vara uteslutet att de rättigheter som avses i den bestämmelsen kan göras gällande så länge som en överenskommelse om detta inte har trätt i kraft. Rätten att i en medlemsstat använda ett visst språk, bland annat på det rättsliga området, på samma villkor som medborgarna i den staten, kan dock

göras gällande av en migrerande arbetstagare som är medborgare i en annan medlemsstat med hänvisning till att det är en "social förmån" i den mening som avses i artikel 7.2 i rådets förordning nr 1612/68, som antagits med stöd av artikel 49 i fördraget.

9 Den italienska regeringen har framfört tre invändningar. För det första har den anfört att nationella bestämmelser som antagits till förmån för en officiellt erkänd minoritet endast kan gälla för de personer som hör till den minoriteten och som är bosatta inom det område som bebos av den minoriteten. För det andra har den anfört att nämnda artikel 220 varken kan skapa rättigheter eller skyldigheter så länge som medlemsstaterna inte har slutit en överenskommelse om detta. Slutligen har den anfört att en "social förmån" i den mening som avses i artikel 7 i förordning nr 1612/68 enligt domstolens rättspraxis åtminstone indirekt skall ha en koppling till ett arbetsförhållande och beviljas på ett område som på ett eller annat sätt hör till det sociala området, vilket inte är fallet i det aktuella målet.

10 Den fråga som Cour d'appel i Liège har ställt skall prövas mot bakgrund av alla de bestämmelser i fördraget och i sekundärrätten som kan vara relevanta för problemet i fråga.

11 Vad gäller artikel 220 finns det anledning att påpeka, vilket nämndes i frågan från Cour d'appel, att den bestämmelsen inte syftar till att skapa en direkt tillämplig rättsregel utan den anger endast ramen för en förhandling som medlemsstaterna skall inleda "i den utsträckning det är nödvändigt". Denna bestämmelse har i sig ingen annan verkan än att den fastställer målsättningen att samtliga medlemsstater skall säkerställa att de garantier som gäller för de egna medborgarna utvidgas till att även omfatta medborgare i andra medlemsstater. I en gemenskap grundad på principen om fri rörlighet för personer och etableringsfrihet är skyddet av individernas rättigheter och möjligheter på språkområdet av särskild betydelse.

12 I artikel 7 i fördraget föreskrivs att "inom detta fördrags tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i fördraget, skall all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden". Alla personer som är bosatta på en medlemsstats territorium och som befinner sig i en situation som regleras av gemenskapsrätten skall garanteras att denna bestämmelse tillämpas fullt ut. Det skall i detta sammanhang påpekas att även artikel 48, om arbetstagares rättsliga ställning, grundar sig på nationell behandling av alla medborgare från övriga medlemsstater som lagligen är bosatta på en medlemsstats territorium för att där utföra ett avlönat arbete.

13 Det är därför nödvändigt att pröva om möjligheten att begära att ett rättsligt förfarande genomförs på ett visst språk omfattas av fördragets tillämpningsområde och följaktligen skall bedömas mot bakgrund av principen om icke-diskriminering som uttrycks i de nämnda artiklarna.

14 Eftersom den tilltalade, enligt handlingarna i målet, är arbetstagare (han uppger i sitt överklagande av domen av den 2 november 1982 att han arbetar som taktäckare i sin fars företag) skall frågan prövas med beaktande av artiklarna 48 och 49 i fördraget och av de bestämmelser i sekundärrätten som antagits för att genomföra dessa artiklar, särskilt rådets förordning nr 1612/68.

15 Det framgår av femte övervägandet i ingressen till förordning nr 1612/68 att "rätten till fri rörlighet kräver, för att den objektivt sett skall kunna utövas i frihet och värdighet, att man säkerställer lika behandling, både praktiskt och juridiskt, i allt som rör den faktiska verksamheten som anställd och rätten till bostad, och likaså att hinder för arbetstagarens rörlighet avlägsnas, särskilt när det gäller arbetstagarens rätt att få ha sin familj hos sig och förutsättningarna för att familjen skall kunna inlemmas i värdlandet".

16 Möjligheten att använda sitt eget språk i ett förfarande vid domstolarna i den medlemsstat där man är bosatt, på samma villkor som värdlandets inhemska arbetstagare, bidrar i väsentlig grad till att den migrerande arbetstagaren och hans familj inlemmas i värdlandet och således även till förverkligandet av målet fri rörlighet för arbetstagare.

17 Mot bakgrund av detta skall denna möjlighet anses hänförlig till begreppet "social förmån" i artikel 7.2 i förordning nr 1612/68, som föreskriver att "arbetstagaren skall åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner" som värdlandets medborgare. Med detta avses, som domstolen fastställt i sin dom av den 31 maj 1979 i mål 207/78 Even (Rec. s. 2019), "alla de förmåner, som med eller utan anknytning till ett anställningsavtal, i allmänhet tillerkänns inhemska arbetstagare, framför allt på grund av deras objektiva ställning som arbetstagare eller helt enkelt därför att de är bosatta inom det nationella territoriet".

18 Svaret på frågan är således följande. Principen om fri rörlighet för arbetstagare, såsom den fastställs i artikel 48 i fördraget och särskilt i rådets förordning nr 1612/68, förutsätter att en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och bosatt i en annan medlemsstat har rätt att begära att ett brottmålsförfarande som inletts mot honom genomförs på ett annat språk än

det rättegångsspråk som normalt används vid den ifrågavarande domstolen, om de inhemska arbetstagarna under samma omständigheter har denna rättighet.

19 De kostnader som har förorsakats Europeiska gemenskapernas kommission och den italienska regeringen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom dom av den 26 april 1984 förts vidare av Cour d'appel i Liège – följande dom:

**Principen om fri rörlighet för arbetstagare, såsom den fastställs i artikel 48 i fördraget och särskilt i rådets förordning nr 1612/68, förutsätter att en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och bosatt i en annan medlemsstat har rätt att begära att ett brottmålsförfarande som inletts mot honom genomförs på ett annat språk än det rättegångsspråk som normalt används vid den ifrågavarande domstolen, om de inhemska arbetstagarna under samma omständigheter har denna rättighet.**

Mackenzie Stuart Bosco Due Pescatore

Koopmans Everling Bahlmann Galmot Joliet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 juli 1985.

P. Heim
Justitiesekreterare

A. J. Mackenzie Stuart
Ordförande